

Priklausomybės ligomis sergančių asmenų gydymo tendencijos Lietuvoje

Ona Davidonienė

Valstybinis psichikos sveikatos centras

SERGANČIŪJŲ PSICHIKOS SUTRIKIMAIS SKAIČIUS

Šiuo metu pas pirminės psichikos sveikatos priežiūros specialistus gydos:

- Iš viso beveik 165 tūkst. asmenų (~ 5,1 % visų Lietuvos gyventojų)

- Iš jų:

- ✓ ~96,5 tūkst. (~ 3,1 %) – dėl psichikos sutrikimų;

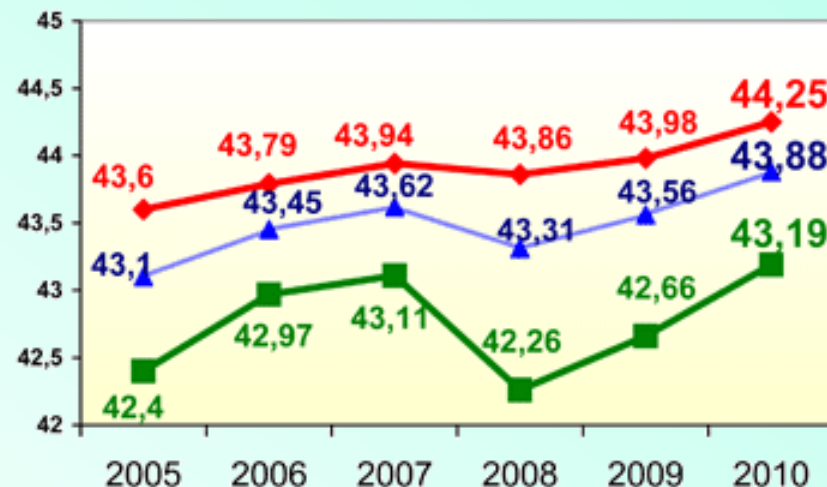
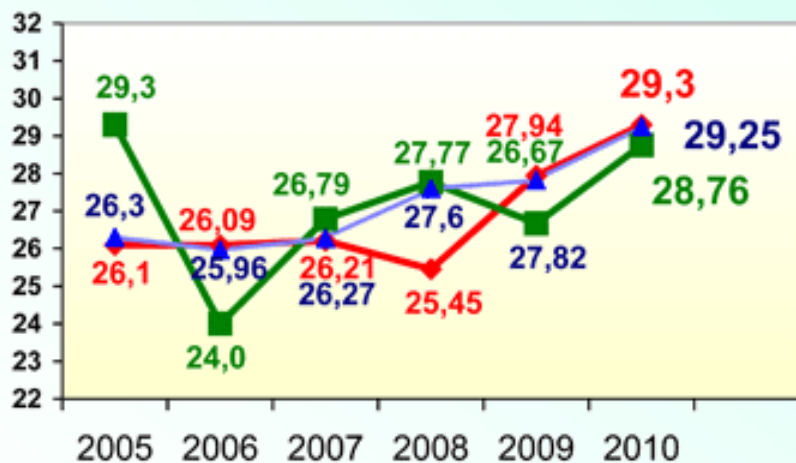
- ✓ ~64,8 tūkst (~ 2 %) – dėl priklausomybės ligų (~58.8 tūkst. –dėl priklausomybės alkoholiui ir

- beveik 6 tūkst. – priklausomybės psichoaktyvioms medžiagoms)

PIRMĄ KARTĄ BESIKREIPIANČIŪJŲ GYDYMUI ASMENŲ VIDUTINIS AMŽIUS MIESTE IR KAIME

**DĖL PRIKLAUSOMYBĖS
NARKOTINĖMS MEDŽIAGOMS (F11- F19)**

**DĖL PRIKLAUSOMYBĖS
ALKOHOLIUI (F10)**

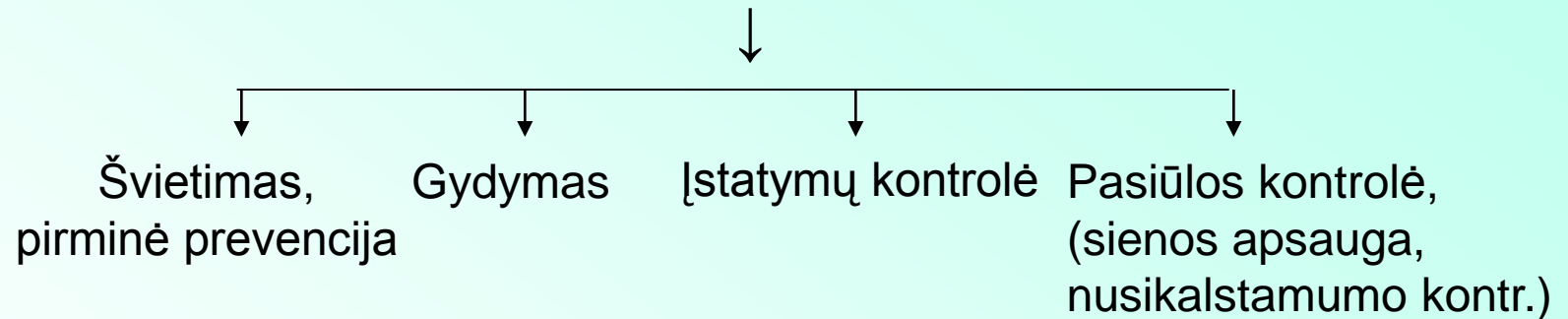

Pakaitinę terapiją gaunantys pacientai

Vaistinio preparato pavadinimas	2010-01-01 buvusių gydyme asmenų skaičius	Iš viso per metus dalyvavusių gydyme asmenų skaičius	Naujai per metus pradėjusių gydymą asmenų skaičius	Per metus baigusių gydymą asmenų skaičius	2011-01-01 buvusių gydyme asmenų skaičius
Metadono hidrochloridas	552	907	349	235	673
Buprenorfino hidrochloridas	3¹	0	0	0	0
Iš viso	555	907	349	235	673

^[1] Toliau tęsia gydymą metadono hidrochloridu

PRIKLAUSOMYBIŲ KONTROLĖS IR PREVENCIJOS POLITIKA

ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO PAGRINDINIAI PAKEITIMAI PADARYTI 2008 M.

Apribota alkoholinių gėrimų reklama

Apribotas prekybos alkoholiu laikas

Padidintas akcizas alkoholiniams gėrimams

2008m. paskelbti Blaivybės metais

Asmenų, kuriems stacionare užregistruotos diagnozės, susijusios su ūminiu alkoholio poveikiu, skaičius (SVEIDROS duomenys)

	TLK-10 kodas	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Alkoholio toksinis poveikis	T51	2656	2834	2749	2434	1914	1866
100 000 gyventojų		77,8	83,5	81,4	72,3	57.31	56.77
Ūmi alkoholinė intoksikacija	F10.0	504	347	394	381	258	309
100 000 gyventojų		14,8	10,2	11,7	11,3	7,13	9.4
Alkoholinės psichozės	F10.4 - F10.7	3318	3787	4330	3822	3137	3115
100 000 gyventojų		97,2	111,6	128,3	113,5	93.94	94.77

Mirtys dėl alkoholio vartijomo 2010m.

- Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, **praėjusiais metais dėl alkoholio vartojimo mirė 962 žmonės, arba 57 žmonėmis mažiau nei 2009 m.** Dažniausia šių mirčių priežastis buvo alkoholinė kepenų liga (46 %), atsitiktinis apsinuodijimas alkoholiu (32 %) ir alkoholinė kardiomiopatija (13,5 %).
- Palyginti su 2009 m., mirusiųjų dėl atsitiktinio apsinuodijimo alkoholiu sumažėjo dešimtadaliu.
- 2010 m. vyrų mirtingumas dėl alkoholio vartojimo beveik 4 kartus viršijo moterų.

Prevenција ir ankstyvoji intervencija sveikatos priežiūroje

- Pirminė prevenција (poveikis į rizikos veiksnius (pasiūlos, prieinamumo, paklausos mažinimas) siekiant išvengti problemos);
- Antrinė prevenција = ankstyvoji intervencija (ankstyvoji diagnostika ir gydymas);
- Tretinė prevenција (ilgalaikis palaikomasis gydymas + psichosocialinė reabilitacija)

Sergančiųjų priklausomybės ligomis pirminė sveikatos priežiūra

- Šeimos (bendrosios praktikos) gydytojai;
- Psichikos sveikatos centrai.

Šiuo metu yra 97 PSC (15 iš jų –vykdoma pakaitinė
terapija)

Paslaugos teikiamos stacionare

- ✓ **Penki priklausomybės ligų centrai (su Kauno priklausomybių centre įsteigtas specializuotas skyrius vaikams)**
- ✓ **Psichiatrijos ligoninė**
- ✓ **Toksikologijos skyriai**
- ✓ **Reanimacijos ir/ar intensyvios terapijos skyriai bendro profilio ligoninėse**

Psichosocialinės reabilitacijos galimybės

- ✓ Skyrius Vilniaus priklausomybių centre ir Priklausomybės ligonių psichologinės ir socialinės reabilitacijos centras „Nugalėtojų akademija“;
- ✓ Psichosocialinės ir socialinės reabilitacijos; bendruomenės (18);
- ✓ Dienos centrai (4);
- ✓ Nakvynės namai, AA, AN, AL klubai, NVO;
- ✓ *Žemo slenksčio kabinetai (9)*

Teisės aktų pakeitimų projektai (1)

- **Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gegužės 3 d. įsakymo Nr. 204 „Dėl priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos standartų patvirtinimo“ pakeitimo projektas – numatoma patikslinti kai kurias sąvokas ir apsilankymų pas konkrečius specialistus skaičių;**

Teisės aktų pakeitimų projektai (2)

- **Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. rugpjūčio 6 d. įsakymo Nr. V-653 „Dėl pakaitinio gydymo skyrimo ir taikymo priklausomybei nuo opioidų gydyti ir pakaitinių opioidinių vaistinių preparatų išrašymo, išdavimo, laikymo ir apskaitos asmens sveikatos priežiūros įstaigose tvarkos aprašų patvirtinimo“ pakeitimo** projekto: numatoma, kad privalomai turės būti tikrinama dėl sifilio, ŽIV, hepatito C ir tik esant indikacijų, dėl TBC .

Teisės aktų pakeitimų projektai (3)

- T.p. numatoma keisti šio įsakymo 14str. (numatoma, kad Atvejo (paciento) pakaitinio palaikomojo gydymo efektyvumo tvarką ir kriterijus nustato ASPĮ vadovas ar jo įgaliotas asmuo. Priklausomybės ligų specialistų komanda ne rečiau kaip kartą per metus vertina atvejo (paciento) kompleksinės pagalbos efektyvumą)
- Ir 15 str. numatant visos programos efektyvumo vertinimą nacionaliniame lygmenyje. Numatomi 5 pagrindiniai kriterijai atspindintys pakaitinio gyd. prieinamumą, socialinę demografinę situaciją, dirbančių ir visų pacientų procentinį santykį, nukreipimo tolimesniam gyd. etapui (reabilitacijai) apimtį bei gydymo baigtį.

Teisės aktų pakeitimų projektai (4)

- **Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. V-1288 „Dėl 2009–2012 metų priklausomybės ligų gydymo programos patvirtinimo“ pakeitimo projekte numatoma patikslinti, kad siūsti iširti dėl tuberkuliozės ir infekcinių ligų reikia “esant indikacijų”.**

Pakaitinės terapijos metadonu tyrimas Lietuvoje

(2011, pirminiai rezultatai)

UNODC

United Nations Office on Drugs and Crime

		Daug blogiau (proc.)	Šiek tiek blogiau (proc.)	Be pasikeitimų (proc.)	Šiek tiek geriau (proc.)	Daug geriau (proc.)	Negaliu atsakyti (proc.)
1	Psichologinė savijauta	5,9	6,2	8,6	34	44,1	1,2
2	Santykiai šeimoje, su artimaisiais, draugais	3,1	2	16,8	25,4	50,4	2,3
3	Socialinė padėtis	1,6	2,3	29,7	31,2	33,6	1,6
4	Darbas	4,7	2,3	35,6	23,5	31,2	2,7
5	Fizinė sveikata	7,4	13,7	14,8	29,3	34,4	0,4

Pagrindinės problemos

- Specialistų tiesiogiai dirbančių su priklausomybe sergančiais pacientais stoka;
- Galimų taikyti gydymo ir reabilitacijos “instrumentų” stoka;
- Nepakankamas tarpžinybinis veiksmų koordinavimas

Ačiū už dėmesį
daugiau informacijos – www.vpsc.lt

